

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نام کتاب: قرآن، کتابی خواندنی

(اهمیت و جایگاه قرائت قرآن کریم از منظر آیات و روایات)

تهیه کننده: مرکز قرآن و عترت حوزه های علمیه

ناشر:

مؤلف: روح الله راسل

طرح جلد و صفحه آرایی: حسین ونکی فراهانی

نوبت چاپ: اول / ۱۳۸۹

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه

قطع و صفحات: پالتویی / ۳۲

چاپ و صحافی: باقری / قم

شابک:

قیمت: ۵۰۰۰ ریال

حق چاپ برای مرکز قرآن و عترت حوزه های علمیه محفوظ می باشد.
قسم، ابتدای خیابان شهدا، ساختمان قرآن و عترت، طبقه دوم تلفن: ۷۸۳۲۳۲۲

فهرست مطالب:

۹	پیشگفتار
۱۱	اهمیت قرائت قرآن
۱۳	انس اهل بیت <small>علیهم السلام</small> با قرائت قرآن کریم
۱۴	ارزش قاری قرآن
۱۵	مقدار قرائت قرآن در هر روز
۱۶	چند پرسش و پاسخ مهم پیرامون قرائت قرآن
۲۰	شکایت مصحف
۲۱	قرائت قرآن در منزل
۲۲	بخشی از آداب تلاوت قرآن
۲۵	آثار قرائت قرآن
۲۸	اقسام قاریان قرآن
۳۰	خاتمه
۳۲	فهرست منابع

حضرت امام خمینی (ره):

«هان ای حوزه‌های علمیه و دانشگاه‌های اهل تحقیق! به پاخیزید و قرآن کریم را از شر جاهلان متنسک و عالمان متهتک، که از روی علم و عمد به قرآن و اسلام تاخته و می‌تازند، نجات دهید؛ ...

و شما ای فرزندان برومند اسلام! حوزه‌ها و دانشگاه‌ها را از توجه به شئونات قرآن و ابعاد بسیار مختلف آن بیدار کنید. تدریس قرآن در هر رشته‌ای از آن را مَحَطِّ نظر^۱ و مقصد اعلاّی خود قرار دهید، مبادا خدای ناخواسته در آخر عمر که ضعف پیری بر شما هجوم کرد از کرده‌ها پشیمان، و تأسف بر ایام جوانی بخورید.»^۲

۱. محطّ نظر: مورد توجه

۲. صحیفه امام/ جلد ۲۰ / ص ۹۳ (قسمتی از پیام امام به حجّاج بیست الله الحرام - ۱۳۶۵/۵/۱۶)

رهبر فرزانه انقلاب
حضرت آیت الله خامنه‌ای مدظله العالی:

من در حوزه‌ها انس با قرآن را همچنان ضعیف می‌دانم، البته در گذشته ضعیف‌تر بود و حالا هم ضعیف است. طلبه‌ها باید با قرآن مأنوس بشوند... ما به قرآن نیاز داریم. هیچ کاری را بر خواندن قرآن مقدم نکنید... هیچ کاری از این واجب‌تر نیست... من از برادران طلاب خواهش می‌کنم که این نکته را فراموش نکنند. هر روز قرآن را با تدبیر بخوانید و هرگز آن را رها نکنید.^۱

۱. حوزه و روحانیت / ج ۲ / صص ۳۱۳ و ۳۱۴ (دیدار با طلاب و اساتید حوزه علمیه مشهد ۶۷/۶/۱۰)

علامه طباطبائی رحمته الله :

«به نظر می‌رسد قضاوتی که دانشمندان درباره رفتار امت اسلام کرده‌اند قضاوت درستی باشد. آنها گفته‌اند: اهل سنت، کتاب را گرفتند و عترت را رها کردند و سرانجام کارشان به آنجا رسید که کتاب هم از دستشان رفت؛ و شیعه، عترت را گرفتند و کتاب را رها کردند و سرانجام کارشان به اینجا رسید که عترت هم از دستشان رفت... اگر درباره علوم اسلامی دقت به خرج دهی می‌بینی که طوری تنظیم شده است که پیداست گوئی هیچ احتیاجی به قرآن ندارد! حتی ممکن است یک محصل، همه آن علوم را فراگیرد... و قهرمان این علوم نیز گردد و حتی به پایه اجتهاد هم برسد ولی قرآن را آنطور که باید نتواند قرائت کند!»^۱

۱. ترجمه تفسیر المیزان/ ج ۵/ ص ۴۵۰/ ذیل آیه ۱۵ و ۱۶ سوره مبارکه مائده

به برکت انقلاب شکوهمند اسلامی سالهاست که محافل و جلسات قرآن در سرتاسر میهن اسلامی با حضور قاریان، حافظان و کارشناسان علوم و فنون قرآن برگزار می‌گردد. با توجه به لزوم توجه به محتوا محوری در این محافل، مرکز قرآن و عترت حوزه‌های علمیه اقدام به طراحی سلسله محافل انس با ثقلین با محوریت موضوعات قرآن و حدیث جهت اجرا در مدارس و مراکز نموده است. در این سلسله محافل که به صورت هدفمند برگزار می‌گردد، در هر جلسه یک موضوع، مورد بحث و گفتگو قرار گرفته و برنامه‌های محفل، حول محور همان موضوع به اجرا در می‌آید.

برای بهره‌برداری بیشتر مخاطبان محترم گلچینی از مطالب طرح شده در هر محفل در قالب کتابی مختصر تقدیم می‌گردد. امید که در ضمن برگزاری این محافل یک دوره مفاهیم مهم و ضروری قرآن و حدیث از نگاه مخاطبان گرامی بگذرد.

مرکز قرآن و عترت حوزه‌های علمیه

پیشگفتار

طالب علوم دینی در بدو ورود به حوزه علمیه، هدفش کسب علم و معرفت، و رسیدن به قله‌های فقاہت و عمل است. اما ممکن است گاهی از این نکته غفلت شود که تمام علم، در قرآن است و فقاہت بدون علم قرآن ممکن نیست. از این روی در کلام پیشوایان معصوم علیهم‌السلام اینچنین می‌خوانیم:

❖ قال رسول الله ﷺ: «مَنْ أَرَادَ عِلْمَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فَلْيُتَوَرَّ الْقُرْآنَ»^۱
 «هر که خواهان علم پیشینیان و آیندگان، از اول تا به آخر دنیا است، باید در قرآن کند و کاو کند».

❖ قال امير المؤمنين عليه السلام:

«أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِالْفَقِيهِ حَقِّ الْفَقِيهِ؟
 مَنْ لَمْ يُفَنِّطِ النَّاسَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ
 وَ لَمْ يُؤْمِنْهُمْ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ
 وَ لَمْ يَرْخِصْ لَهُمْ فِي مَعَاصِي اللَّهِ

۱. میزان الحکمة / ج ۹ / ص ۳۳۵ / ح ۱۶۶۰۷ به نقل از کنز العمال: ۲۴۵۴

وَلَمْ يَتْرُكِ الْقُرْآنَ رَغْبَةً عَنْهُ إِلَىٰ غَيْرِهِ

أَلَا لَا خَيْرَ فِي عِلْمٍ لَيْسَ فِيهِ تَفَهُّمٌ^۱

أَلَا لَا خَيْرَ فِي قِرَاءَةٍ لَيْسَ فِيهَا تَدَبُّرٌ^۲

أَلَا لَا خَيْرَ فِي عِبَادَةٍ لَيْسَ فِيهَا تَفَكُّرٌ^۲

«آیا شما را به فقیه واقعی آگاه نسازم؟ او کسی است که مردم را از رحمت خدا ناامید نکند؛ و از عذاب خدا ایمن نسازد؛ و به آنها رخصت گناه ندهد؛ و قرآن را ترک نکند و به چیز دیگر متوجه شود. همانا در علمی که فهم نباشد خیری نیست، همانا در خواندنی که تدبر نباشد خیری نیست، همانا در عبادتی که تفکر نباشد خیری نیست».

متنی که پیش رو دارید در جهت تبیین اولین رکن از ارکان انس با قرآن کریم است. مسلماً اولین رکن این است که بتوانیم قرآن را صحیح و روان بخوانیم و در ادامه با زیباخواندن، بر حسن آن بیفزاییم. آیات و روایات فراوانی در همین باره صادر شده که تلاش شده است اهم آنها در اختیار طلاب گرانقدر قرار گیرد. به امید آنکه مورد رضای حضرت حق واقع شود. ان شاء الله.

روح الله راسل

طلبه حوزه علمیه قم

۱۳۸۹/۲/۷

۱۲ جمادی الاول ۱۴۳۱

(شب شهادت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام)

۱. تفهّمه: احسن تصوّره شیئاً فشیئاً. (المعجم الوسيط) لذا علمی نافع است که آهسته آهسته و با تأمل به دست آید.

۲. اصول الکافی / ج ۱ / ص ۵۴ / کتاب فضل العلم: باب صفة العلماء / ح ۶۵

اهمیت قرائت قرآن

﴿فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ عَلِمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضِي وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ﴾^۱

«آنچه برای شما میسر است قرآن بخوانید؛ او می داند به زودی گروهی از شما بیمار می شوند، و گروهی دیگر برای به دست آوردن فضل الهی (و کسب روزی) به سفر می روند، و گروهی دیگر در راه خدا جهاد می کنند (و از تلاوت قرآن بازمی مانند)، پس به اندازه ای که برای شما ممکن است از آن تلاوت کنید».

پیام آیه: اموری نظیر بیماری، مسافرت و حتی جهاد را بهانه ای برای ترک تلاوت قرآن قرار ندهید^۲، و در یک کلام: «عَلَيْكَ بِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ عَلَي كُلِّ حَالٍ»^۳

۱. سوره مزمل / آیه ۲۰

۲. باید دقت نمود که واژه «قرآن» به معنای «خواندنی» است. همچنانکه در سوره اسراء آیه ۷۸ در همین معنی به کار رفته است: ﴿اقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِكَ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا﴾ (مراد از خواندنی صبح، نماز صبح است)؛ لذا شاید بتوان گفت که بزرگترین توهین به این کتاب عزیز، نخواندن آن باشد.

۳. وصیت نبی اکرم ﷺ به امام علی علیه السلام: وسائل الشيعة / ج ۶ / ص ۱۹۲ / ح ۷۷۰۷

﴿أَنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تَجْرَةً لَّنْ تَبُورَ﴾^۱

«کسانی که کتاب الهی را تلاوت می‌کنند و نماز را برپا می‌دارند و از آنچه به آنان روزی داده‌ایم پنهان و آشکار انفاق می‌کنند، تجارتی پرسود و بی‌زیان و خالی از کساد را امید دارند.»

﴿قال رسول الله ﷺ: «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ قِرَاءَةُ الْقُرْآنِ»^۲

«برترین عبادت، قرائت قرآن است.»

﴿قال رسول الله ﷺ: «إِذَا حَبَّ أَحَدُكُمْ أَنْ يُحَدِّثَ رَبَّهُ فَلْيَقْرَأِ الْقُرْآنَ»^۳

«هرگاه فردی از شما دوست داشته باشد که با پروردگارش سخن بگوید، قرآن بخواند.»

﴿قال رسول الله ﷺ: «مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَكَأَنَّمَا أُدْرِجَتِ التُّبُوءُ بَيْنَ جَنْبَيْهِ إِلَّا أَنَّهُ لَا يُوحَى إِلَيْهِ»^۴

«هر کس قرآن را قرائت نماید، گویا در سینه‌اش نبوت و پیامبری قرار گرفته است جز آنکه بر او وحی نمی‌شود.»

۱. سوره فاطر/آیه ۲۹

۲. وسائل الشیعة/ ج ۶/ ص ۱۹۱/ ح ۷۷۰۱ به نقل از تفسیر مجمع البیان

۳. میزان الحکمة/ ج ۹/ ص ۳۴۵/ ح ۱۶۶۵۵ به نقل از کنز العمال: ۲۲۵۷

۴. وسائل الشیعة/ ج ۶/ ص ۱۹۱/ ح ۷۷۰۴

انس اهل بیت علیهم السلام با قرائت قرآن کریم

لَمَّا رَأَى الْحُسَيْنَ علیه السلام حَرَّصَ الْقَوْمَ عَلَى تَعْجِيلِ الْقِتَالِ وَقَلَّهِ
 انْتِفَاعِهِمْ بِالْوَعْظِ وَالْمَقَالِ، قَالَ لِأَخِيهِ الْعَبَّاسِ: «إِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ
 تَصْرِفَهُمْ عَنَّا فِي هَذَا الْيَوْمِ فَافْعَلْ؛ لَعَلَّنَا نُصَلِّيَ لِرَبَّنَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ؛ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ أَنِّي أَحِبُّ
 الصَّلَاةَ لَهُ وَتِلَاوَةَ كِتَابِهِ»^۱

امام حسین علیه السلام در شب تاسوعا وقتی مشاهده کردند که دیگر
 موعظه در این قوم اثر ندارد و می خواهند به امام علیه السلام حمله
 کنند به برادرشان ابوالفضل العباس فرمودند:
 «اگر می توانی امشب را از آنها مهلت بگیر تا این شب را
 برای پروردگار متعال نماز بگزاریم. چراکه خداوند می داند
 که من به نماز و تلاوت قرآن عشق می ورزم».

❖ قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ علیه السلام: «لَوْ مَاتَ مَنْ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَمَّا
 اسْتَوْحَشْتُ بَعْدَ أَنْ يَكُونَ الْقُرْآنُ مَعِي وَكَانَ علیه السلام إِذَا قَرَأَ ﴿مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ﴾
 يَكْرَهُهَا حَتَّى كَادَ أَنْ يَمُوتَ»^۲

«اگر همه مردم که ما بین مشرق و مغرب هستند بمیرند،
 من از تنهایی هراسی ندارم پس از آنکه قرآن با من باشد،
 و آن حضرت علیه السلام شیوه اش این بود که هرگاه آیه ﴿مَالِكِ يَوْمِ
 الدِّينِ﴾ را می خواند، آن قدر آن را تکرار می کرد که نزدیک
 بود جان دهد».

۱. لهوف / ص ۱۲۸
 ۲. اصول کافی / ج ۲ / ص ۶۰۲ کتاب فضل القرآن / ح ۳۴۷۲

ارزش قاری قرآن

بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ وَفَدَا إِلَى الْيَمَنِ فَأَمَرَ عَلَيْهِمْ امِيرًا مِنْهُمْ وَهُوَ اصْغَرُهُمْ، فَمَكَثَ أَيَّامًا لَمْ يَسِرْ ... فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! اتَّوَمَّرَهُ عَلَيْنَا وَهُوَ اصْغَرُنَا؟! فَذَكَرَ النَّبِيُّ ﷺ قِرَاءَةَ الْقُرْآنِ.^۱

پیامبر خدا ﷺ، هیئتی را به یمن فرستاد و از میان آنها، کم سال‌ترین فرد را به ریاستشان برگزید. چند روزی گذشت و آن هیئت راهی نشد ... مردی به ایشان عرض کرد: ای رسول خدا! او را که از همه ما سنّش کمتر است، رئیس ما قرار داده‌ای؟ ایشان (در بیان علت این کار) قاری قرآن بودن او را یادآور شدند.

۱. میزان الحکمة / ج ۹ / ص ۳۴۳ / ح ۱۶۶۴۸

مقدار قرائت قرآن در هر روز

✽ قال الباقر عليه السلام: قال رسول الله ﷺ: «مَنْ قَرَأَ عَشْرَ آيَاتٍ فِي لَيْلَةٍ لَمْ يَكْتَبْ مِنَ الْغَافِلِينَ، وَ مَنْ قَرَأَ خَمْسِينَ آيَةً كُتِبَ مِنَ الذَّاكِرِينَ.»^۱

«هرکس در هر شب ۱۰ آیه قرآن بخواند، جزء انسانهای غافل و بی توجه به یاد خداوند نوشته نمی شود، و هرکس (لااقل) ۵۰ آیه بخواند در میان انسان های ذاکر و متوجه به یاد خداوند نوشته می شود ...».

✽ قال الصادق عليه السلام: «الْقُرْآنُ عَهْدُ اللَّهِ إِلَيَّ خَلَقَهُ فَقَدْ يَتَّبِعِي لِلْمَرْءِ الْمُسْلِمِ أَنْ يَنْظُرَ فِي عَهْدِهِ وَ أَنْ يَقْرَأَ مِنْهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ خَمْسِينَ آيَةً»^۲

«قرآن، عهد و پیمان الهی است به سوی بندگانش. پس برای یک مسلمان شایسته است که در این عهدنامه بنگرد و هر روز (حداقل) ۵۰ آیه از آن را قرائت نماید».

✽ قال الرضا عليه السلام: «يَتَّبِعِي لِلرَّجُلِ إِذَا أَصْبَحَ أَنْ يَقْرَأَ بَعْدَ التَّعْقِيبِ خَمْسِينَ آيَةً»^۳

«شایسته است که انسان هر روز بعد از تعقیبات نماز صبح (حداقل) ۵۰ آیه از قرآن را قرائت نماید».

۱. اصول الکافی / ج ۲ / ص ۶۰۴ باب ثواب قرائه القرآن / ح ۳۵۰۳

۲. اصول الکافی / ج ۲ / ص ۶۰۱ باب فی قرائته / ح ۳۴۹۴

۳. وسائل الشیعه / ج ۶ / ص ۱۹۸ ح ۷۷۲۳ به نقل از تهذیب / ج ۲ / ص ۱۳۸ ح

چند پرسش و پاسخ مهم پیرامون قرائت قرآن

❖ روایات فوق می‌گویند: ۵۰ آیه در روز قرائت کنید. قید «حداقل» در ترجمه این روایات از کجا آمده است؟

❖ باید دقت نمود که به قرینه روایات دیگر در باب قرائت قرآن، عدد ۵۰ در این روایات دارای مفهوم است و به معنای حداقل ۵۰ آیه می‌باشد. لذا مرحوم شیخ حرّ عاملی، صاحب وسائل الشیعه دو روایتِ آخر را در بابی با این عنوان ذکر نموده است: «بَابُ تَأْكِدِ اسْتِحْبَابِ تِلَاوَةِ خَمْسِينَ آيَةً فَصَاعِدًا فِي كُلِّ يَوْمٍ» علامه جوادی آملی نیز می‌فرمایند: «مطلوبیتِ تلاوت قرآن محدود به پنجاه آیه در روز نیست و آنچه در برخی روایات آمده که در هر روز پنجاه آیه تلاوت کنید بیان حد نهایی آن نیست...»^۱

۱. تفسیر تسنیم / ج ۱ / ص ۲۴۹

﴿۴﴾ آیا بهتر نیست به جای روزی ۵۰ آیه (که گاهی ۸ صفحه در روز می‌شود و گاهی ۵ صفحه و گاهی ۳ صفحه) هر روز ۵ صفحه بخوانیم تا برنامه‌مان نظم بیشتری داشته باشد؟ ﴿۵﴾ در پاسخ باید گفت که در اوائل قرآن که آیات طولانی‌تر است، هم روانخوانی آیات ساده‌تر است و هم ترجمه آیات و لغات آسان‌تر می‌باشد. اما در سوره‌های با آیات کوتاه (مثل سوره مرسلات) هم روانخوانی دشوارتر است و هم ترجمه آیات. با عنایت به اینکه قاریان قرآن در کنار قرائت آیات به معنای آن هم توجه دارند، لذا با اینکه تعداد صفحات مساوی نیست اما از نظر زمان قرائت، تفاوت چندانی ندارد؛ و شاید حکمت اینکه در روایات مذکور، بنا را بر ۵۰ آیه گذاشته نه بر تعداد صفحه همین نکته باشد.

﴿۶﴾ اگر حوصله نداشتیم در این حد بخوانیم، چه کنیم؟ آیا به هر نحو شده خود را به خواندن این مقدار، مقید کنیم؟ ﴿۷﴾ نباید «فرمول جامع مستحبات» را که امیر المؤمنین علیه السلام آن را به ما آموخته اند فراموش کنیم:

«إِنَّ لِلْقُلُوبِ إِقْبَالًَ وَإِدْبَارًا فَإِذَا أَقْبَلَتْ فَاحْمِلُوهَا عَلَى التَّوْفِئِ وَإِذَا ادْبَرَتْ فَاقْتَصِرُوا بِهَا عَلَى الْفَرَائِضِ»^۱

«دلها گاهی با نشاط است و گاهی بی رغبت، پس آنگاه که نشاط دارند، آن را بر انجام مستحبات وا دارید، و آنگاه که بی رغبت است، به انجام واجبات اکتفا کنید».

لذا در مستحباتی نظیر تلاوت قرآن، نفس داشتن برنامه خوب است، اما نباید طوری به نفس فشار آورد که بیزاری از آن مستحب حاصل شود.

به همین جهت امام رضا علیه السلام در تفسیر آیه شریفه ﴿فَاقْرَأُوا مَا

۱. نهج البلاغه، حکمت ۳۱۲، برای توضیح بیشتر رک: تعلیم و تربیت در اسلام/علامه شهید مطهری رحمته الله علیه /صص ۵۸ و ۵۹

تَيْسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ ﴿۱﴾ فرمودند: مراد از ﴿مَا تَيْسَّرُ﴾ هر اندازه ای است که با آن مقدار برای شما خشوع دل و صفای باطن پدید آید: «مَا تَيْسَّرَ مِنْهُ لَكُمْ فِيهِ خُشُوعُ الْقَلْبِ وَ صَفَاءُ السَّرِّ»^۲

﴿۴﴾ اگر بخواهیم با نفسمان مدارا کنیم، دیگر نمی توانیم طبق برنامه، روزی ۵۰ آیه قرآن بخوانیم. ﴿۵﴾ باید در طول روز چند وعده را برای این امر اختصاص دهیم. مثلاً روزی ۳ نوبت. در احوالات حضرت امام علیه السلام آمده است که ایشان روزانه ۱ جزء قرآن را، در ۸ نوبت تلاوت می نمودند.^۳

﴿۶﴾ آیا اگر قرآن بخوانیم در حالی که معنای آن را متوجه نمی شویم، فائده ای دارد؟

﴿۷﴾ امام خمینی علیه السلام می فرمایند: «فرزندم، با قرآن، این بزرگ کتاب معرفت، آشنا شو، اگرچه با قرائت آن. و راهی از آن به سوی محبوب باز کن، و تصور نکن که قرائت بدون معرفت اثری ندارد، که این وسوسه شیطان است. آخر، این کتاب از طرف محبوب است برای تو و برای همه کس. و نامه محبوب، محبوب است اگرچه عاشق و محب، مفاد آن را نداند. و با این انگیزه، حبّ محبوب که کمال مطلوب است به سراغت آید و شاید دستت بگیرد».^۴

﴿۸﴾ پس چرا امام علی علیه السلام می فرمایند: «أَلَا لَا خَيْرَ فِي قِرَائَةِ لَيْسَ فِيهَا تَدَبُّرٌ»^۵: آگاه باشید که هیچ خیری در قرائت بدون تدبر،

۱. سوره مزمل / آیه ۲۰

۲. الحیاء / ج ۲ / ص ۱۵۷ به نقل از مجمع البیان / ذیل آیه شریفه

۳. قرآن، گزیده ای از کلام و اندیشه امام خمینی / صص ۵۶ و ۵۷

۴. قرآن، گزیده ای از کلام و اندیشه امام خمینی / ص ۱۸ به نقل از صحیفه امام / ج ۱۶ /

ص ۲۱۱

۵. اصول الکافی / ج ۱ / ص ۵۴ / کتاب فضل العلم: باب صفة العلماء / ح ۶۵

نیست.

✧ ما عرب زبان نیستیم و تا نتوانیم قرآن را مثل یک متن فارسی، درست و روان بخوانیم، نمی‌توانیم با آن رابطه‌ای شایسته برقرار نماییم. لذا بر ما لازم است که در ابتدای راه، تمام توان خود را برای رسیدن به مرحله روخوانی، روانخوانی و انس با قرآن صرف نماییم، و سپس با یک برنامه حساب شده به مرحله تدبر در قرآن قدم نهیم. همچنانکه تجربه نیز ثابت کرده است که کسانی که با ظاهر قرآن مأنوسند، بیش از بقیه با معارف قرآن آشنائی دارند.

✧ از ارتباط و توسل به اهل بیت علیهم‌السلام لذت می‌بریم اما از قرائت قرآن لذتی نمی‌بریم. چه باید کرد؟

✧ برای لذت بردن از قرائت قرآن، روش‌هایی وجود دارد که در روایات اهل بیت علیهم‌السلام به آن‌ها اشاره شده است که برخی از آن‌ها به این قرار است:

۱. قرآن را باید با آرامش و توأم با صدای حزین و نیکو قرائت نمود.
۲. به هنگام قرائت قرآن باید با آن ارتباط زنده برقرار نمود. به این معنا که وقتی به آیات عذاب می‌رسیم طلب مغفرت نمائیم و نزد آیات بهشت، طلب رحمت.
۳. دردهای فراوانی داریم که شفاء آن‌ها در قرآن است. لذا طوری آن را قرائت نمائیم که گویا بر ما نازل می‌شود.
۴. ارتباط روزانه و استمرار همنشینی با قرآن، موجب «انس با قرآن» شده و همین امر موجبات لذت بیشتر از قرائت آن را فراهم می‌آورد.^۱

۱. روایاتی که روش‌های فوق را معرفی نموده است، در عناوین بعدی کتاب ذکر شده است.

شکایت مصحف

﴿ قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «ثَلَاثَةٌ يَشْكُونَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ:

مَسْجِدٌ خَرَابٌ لَا يُصَلِّي فِيهِ أَهْلُهُ

وَعَالَمٌ بَيْنَ جَهَلٍ

وَمُصْحَفٌ مُعَلَّقٌ قَدْ وَقَعَ عَلَيْهِ الْغُبَارُ لَا يُقْرَأُ فِيهِ»^۱

«سه چیز است که بدرگاه خدای عز و جل شکایت می کنند: مسجدی که در اثر نماز نخواندن مردم در آن، گویا ویرانه شده است و دانشمند و عالمی که میان نادان‌هایی است (که به او مراجعه نمی کنند تا بیاموزند) و قرآنی که غبار بر آن نشسته و خوانده نشود».

۱. اصول الکافی / ج ۲ / ص ۶۱۳ باب قراءة القرآن فی المصحف / ح ۳۵۰۸

قرائت قرآن در منزل

﴿ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «تَوَرُّوا بُيُوتَكُمْ بِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَلَا تَتَّخِذُوهَا قُبُورًا كَمَا فَعَلَتِ الْيَهُودُ وَ النَّصَارَى، صَلُّوا فِي الْكَنَائِسِ وَ الْبَيْعِ وَ عَطَلُوا بُيُوتَهُمْ .
فَإِنَّ الْبَيْتَ إِذَا كَثُرَ فِيهِ تِلَاوَةُ الْقُرْآنِ:
كَثُرَ خَيْرُهُ
وَ اتَّسَعَ أَهْلُهُ

وَ أَضَاءَ لِأَهْلِ السَّمَاءِ كَمَا تُضِيءُ نُجُومُ السَّمَاءِ لِأَهْلِ الدُّنْيَا»^۱
«خانه‌های خود را با تلاوت قرآن روشن کنید و آنها را گورستان نکنید آنچنانکه یهود و نصاری کردند، در کلیساها و عبادتگاه‌های خود نماز می خوانند، ولی خانه‌های خویش را معطل گذارده‌اند (و در آنها عبادتی انجام نمی دهند) چراکه هر گاه در خانه ای بسیار تلاوت قرآن شود، خیر و برکتش زیاد می شود؛ و اهل آن به وسعت می رسند؛ و آن خانه برای اهل آسمان درخشندگی دارد همچنانکه ستارگان آسمان برای اهل زمین می درخشند».

۱. اصول الکافی / ج ۲ / ص ۶۱۰ باب البيوت التي يقرأ فيها القرآن / ح ۳۴۹۶

بخشی از آداب تلاوت قرآن

﴿ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ﴾^۱

﴿ امام صادق علیه السلام درباره معنای ترتیل فرمودند: «هُوَ أَنْ تَتَمَكَّثَ فِيهِ وَتُحَسِّنَ بِهِ صَوْتَكَ»^۲

«ترتیل به این معناست که قرآن را با تامل و آرامش و همراه با صدای خوش تلاوت نمایی».

﴿ قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام: «أَنَّ الْقُرْآنَ لَا يُقْرَأُ هَذْرَمَةً وَ لَكِنْ يُرْتَلُ تَرْتِيلًا فَأِذَا مَرَرْتَ بِآيَةٍ فِيهَا ذِكْرُ الْجَنَّةِ فَحَقِّفْ عِنْدَهَا وَ سَلِّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ الْجَنَّةَ وَ إِذَا مَرَرْتَ بِآيَةٍ فِيهَا ذِكْرُ النَّارِ فَحَقِّفْ عِنْدَهَا وَ تَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ»^۳

«قرآن با سرعت و شتاب خوانده نمی شود، بلکه باید آرام و شمرده و با آهنگ خوش خوانده شود. پس هر گاه به آیه‌ای که در آن نام بهشت برده شده است گذر کنی، توقف نما و از خداوند بهشت را طلب کن، و چون به آیه‌ای که در آن ذکر دوزخ است گذر کنی نزد آن توقف کرده و از دوزخ به خدا پناه ببر».

﴿ امام علی علیه السلام در توصیف پرهیزکاران می فرماید: «أَمَّا اللَّيْلُ فَصَافُونَ أَقْدَامَهُمْ تَالِينَ لِأَجْزَاءِ الْقُرْآنِ يُرْتَلُونَهُ تَرْتِيلًا يُحْزِنُونَ بِهِ أَنْفُسَهُمْ وَ يَسْتَشِيرُونَ بِهِ دَوَاءً دَائِمًا؛

فَإِذَا مَرُّوا بِآيَةٍ فِيهَا تَشْوِيقٌ رَكَنُوا إِلَيْهَا طَمَعًا وَ تَطَلَّعَتْ نَفْسُهُمْ إِلَيْهَا شَوْقًا وَ طَنُّوا أَمَّهَا

۱. سوره مزمل / آیه ۴
 ۲. مجمع البیان، ذیل آیه شریفه و الحیاة / ج ۲ / ص ۲۳۸ به نقل از وسائل الشیعة / ج ۴ / ص ۸۵۶
 ۳. اصول الکافی / ج ۲ / ص ۶۱۷ باب فی کم یقرأ القرآن و یختم / ح ۳۵۲۶
 ۴. استناره: بَحْتَه: جستجو کرد (المعجم الوسیط)

نَصَّبُ أَعْيُنِهِمْ

وَ إِذَا مَرُّوا بِآيَةٍ فِيهَا تَخْوِيفٌ أَصْعَوْا إِلَيْهَا^۱ مَسْمَعِ قُلُوبِهِمْ وَ ظَنُّوا أَنَّ زَفِيرًا^۲ جَهَنَّمَ وَ شَهِيَّتَهَا فِي أُصُولِ آذَانِهِمْ^۳»

«پرهیزکاران در شب بر پا ایستاده مشغول نمازند، قرآن را جزء جزء و با تأمل و صدای خوش می خوانند، با قرآن جان خود را محزون و داروی درد خود را می یابند. وقتی به آیه ای برسند که تشویقی در آن است، با طمع بهشت به آن روی آورند، و با جان پر شوق در آن خیره می شوند، و گمان می برند که نعمت های بهشت برابر دیدگان شان قرار دارد؛

و هر گاه به آیه ای می رسند که ترس از خدا در آن باشد، گوش دل به آن می سپارند، و گویا صدای بر هم خوردن شعله های آتش، در گوششان طنین افکن است.»

❖ قال الصادق عليه السلام: «قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «لِكُلِّ شَيْءٍ حَلِيَّةٌ وَ حَلِيَّةُ الْقُرْآنِ الصَّوْتُ الْحَسَنُ»^۴

«هر چیزی زینتی دارد و زینت قرآن آواز خوش است.»

❖ قال الصادق عليه السلام: «مَا بَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ نَبِيًّا إِلَّا حَسَنَ الصَّوْتِ»^۵
«خداوند هیچ پیمبری را مبعوث نفرموده جز اینکه خوش آواز باشد.»

❖ قال الصادق عليه السلام: «كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ أَحْسَنَ النَّاسِ صَوْتًا بِالْقُرْآنِ وَ

۱. اصغى الى فلان: احسن الاستماع اليه . (المعجم الوسيط)

۲. زفير: اخراج النفس بعد مده؛ و هو خلاف الشهيق. (المعجم الوسيط) قال الله تعالى: ﴿لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَ شَهيقٌ﴾ (هود/ ۱۰۶)

۳. خطبه ۱۹۳ نهج البلاغه (خطبه متقين)

۴. اصول الكافي / ج ۲ / ص ۶۱۵ باب ترتيل القرآن بالصوت الحسن / ح ۳۵۱۹

۵. اصول الكافي / ج ۲ / ص ۶۱۶ باب ترتيل القرآن بالصوت الحسن / ح ۳۵۲۰

كَانَ السَّقَاءُونَ يَمْرُونَ فَيَقُونَنَ بِبَابِهِ يَسْمَعُونَ قِرَاءَتَهُ وَكَانَ أَبُو جَعْفَرٍ أَحْسَنَ النَّاسِ صَوْتًا^۱

«امام سجاده علیه السلام در خواندن قرآن خوش آوازترین مردم بود، و سقاها به هنگام گذر از خانه اش می ایستادند و قرآن خواندن ایشان را گوش می دادند، و حضرت باقر علیه السلام نیز خوش آوازترین مردمان بود.»

❖ قال الصادق علیه السلام: «أَنَّ الْقُرْآنَ نَزَلَ بِالْحُزْنِ فَأَقْرَؤُهُ بِالْحُزْنِ»^۲
«قرآن برای اندوه (و تاثیر در نفوس مردمان) نازل شد؛ پس آن را با آواز حزین بخوانید.»

❖ قال الصادق علیه السلام: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: «اقْرَؤُوا الْقُرْآنَ بِالْحَنِّ الْعَرَبِ وَ أَصْوَاتَهَا وَ أَيَّامٌ وَ لُحُونٌ أَهْلِ الْفِسْقِ وَ أَهْلِ الْكِبَائِرِ»^۳
«قرآن را با لحن و آواز عرب بخوانید، و از لحن فاسقان و گنهکاران دوری کنید.»

❖ قال رسول الله صلی الله علیه و آله: «أَنَّ الْقُرْآنَ نَزَلَ بِالْحُزْنِ فَأَذَا قَرَأْتُمُوهُ فَأَبْكُوا فَإِنَّ لَمْ تَبْكُوا فَتَبَاكُوا وَ تَغَنَّوْا بِهِ فَمَنْ لَمْ يَتَغَنَّ بِالْقُرْآنِ فَلَيْسَ مِنَّا»^۴
«همانا قرآن با حزن نازل شده است، پس هنگامیکه آن را می خوانید گریه کنید، و اگر گریه نمی کنید خود را به حالت گریه بنزید، و قرآن را با صوت زیبا بخوانید، چرا که کسی که قرآن را با صدای خوش نخواند از ما نیست.»

۱ اصول الکافی / ج ۲ / ص ۶۱۶ باب ترتیل القرآن بالصوت الحسن / ح ۳۵۲۱

۲ اصول الکافی / ج ۲ / ص ۶۱۴ باب ترتیل القرآن بالصوت الحسن / ح ۳۵۱۲

۳ اصول الکافی / ج ۲ / ص ۶۱۴ باب ترتیل القرآن بالصوت الحسن / ح ۳۵۱۳

۴ جامع الأخبار / ص ۴۹ الفصل الثالث و العشرون فی القراءة.

مرحوم طبرسی در توضیح واژه «تغنی» در این روایت می گوید: «و اکثر العلماء علی أنه تزیین الصوت و تحزین» (مجمع البیان / ج ۱ / ص ۲۴، آخرین فراز مقدمه مؤلف)

آثار قرائت قرآن

✽ قال رسول الله ﷺ في وصيته لعلّي ﷺ: «يا على ثلاثة يردن في الحفظ و يذهبن السقم: اللبان و السواك و قرائة القرآن»^۱
 «سه چیز بر قوت حافظه می افزاید و بیماری را از بین می برد:
 کندر، مسواک و قرائت قرآن»

✽ قال الباقر ﷺ: «من قرأ القرآن قائماً في صلاته كتب الله له بكل حرف مائة

حَسَنَةً

وَ مَنْ قَرَأَهُ فِي صَلَاتِهِ جَالِسًا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ حَرْفٍ خَمْسِينَ حَسَنَةً

وَ مَنْ قَرَأَهُ فِي غَيْرِ صَلَاتِهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ حَرْفٍ عَشْرَ حَسَنَاتٍ»^۲

«هر کس قرآن را در نمازش در حال ایستاده بخواند خداوند به ازای هر حرفی از آن صد حسنه برای او بنویسد؛ و هر کس آن را در نمازش در حالت نشسته بخواند خداوند به ازای هر حرفی پنجاه حسنه برایش بنویسد؛ و هر کس قرآن را در غیر از نمازش بخواند خداوند به ازای هر حرفی ده حسنه برایش بنویسد».

۱. الخصال / ج ۱ / ص ۱۲۵ / ح ۱۲۲

۲. اصول الکافی / ج ۲ / ص ۶۱۱ / باب ثواب قراءۃ القرآن / ح ۳۴۹۹

❖ قال الصادق عليه السلام: «قِرَاءَةُ الْقُرْآنِ فِي الْمُصْحَفِ تُخَفِّفُ الْعَذَابَ عَنِ الْوَالِدَيْنِ وَ

لَوْ كَانَا كَافِرَيْنِ»^۱

«خواندن قرآن از روی آن، عذاب را از پدر و مادر سبک کند اگر چه آن دو کافر باشند».

❖ قال رسول الله ﷺ: «يَا سَلْمَانَ عَلَيْكَ بِقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ؛

فَإِنَّ قِرَاءَتَهُ كَفَّارَةٌ لِلذُّنُوبِ وَ سَتْرٌ فِي النَّارِ وَ أَمَانٌ مِنَ الْعَذَابِ؛

وَ يُكْتَبُ لَهُ بِقِرَاءَةِ كُلِّ آيَةٍ ثَوَابٌ مِائَةِ شَهِيدٍ

وَ يُعْطَى بِكُلِّ سُورَةٍ ثَوَابَ نَبِيِّ مُرْسَلٍ

وَ تَنْزِيلٌ عَلَى صَاحِبِهِ الرَّحْمَةُ وَ تَسْتَغْفِرُ لَهُ الْمَلَائِكَةُ

وَ اشْتَاقَتْ إِلَيْهِ الْجَنَّةُ وَ رَضِيَ عَنْهُ الْمَوْلَى

وَ أَنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا قرَأَ الْقُرْآنَ نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ بِالرَّحْمَةِ وَ أَعْطَاهُ بِكُلِّ آيَةٍ أَلْفَ حُورٍ».^۲

«ای سلمان بر تو باد به قرائت قرآن، که خواندن آن کفاره گناهان است و مانع از آتش و امان از عذاب است؛ و به ازای قرائت هر آیه، ثواب صد شهید نوشته می شود، و برای هر سوره ثواب پیغمبری داده می شود؛ و بر صاحب آن رحمت فرود می آید و فرشتگان برای او استغفار می کنند و بهشت به او مشتاق می شود؛ و خداوند از او راضی می شود، و هرگاه که مؤمنی قرآن بخواند، خداوند با رحمت به او نظر کند و به ازای هر آیه، هزار حوریه به او عطا فرماید ...».

❖ قال أنس: قال لي رسول الله ﷺ: «يا ابن أم سليم! لا تغفل

عَنْ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ صَبَاحًا وَ مَسَاءً فَإِنَّ الْقُرْآنَ يُحْيِي الْقَلْبَ الْمَيِّتَ وَ يَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ

۱. اصول الكافي / ج ۲ / ص ۶۱۳ باب قراءة القرآن في المصحف / ح ۳۵۰۹

۲. جامع الاخبار / ص ۳۹

و المنکر»^۱

«از قرائت قرآن در هر صبح و عصر غافل مشو؛ چراکه قرآن زنده کننده قلب مرده است و از فحشا و منکر باز می‌دارد»^۲.

✽ قال رسول الله ﷺ: «إن هذه القلوب تصدأ كما يصدأ الحديد؛ قيل: فما جلاؤها؟ قال: تلاوة القرآن و ذكر الموت»^۳

«این دلها همانطور که آهن زنگار می‌بندد، زنگ می‌زند. عرض شد: صیقل دهنده آن چیست؟ فرمودند: تلاوت قرآن و یاد مرگ».

✽ قال علي بن أبي طالب: «من أنس بتلاوة القرآن لم توحشه مفارقة الإخوان»^۴

«هرکس به تلاوت قرآن انس بگیرد، جدایی برادران او را به تنهایی نیندازد».

۱. شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید/ ج ۱۰/ ص ۲۲. نزدیک به همین مضمون را میزان الحکمة/ ج ۹/ ص ۳۴۶ به نقل از کنز العمال: ۴۰۳۲ نقل کرده است: قال النبی ﷺ: «یا بُنَّی لا تغفل عن قراءة القرآن؛ فان القرآن يحيى القلب و ينهى عن الفحشاء و المنکر و البغی».

۲. یعنی قرآن خواندن همان اثر نماز را دارد که در باره آن در سوره عنکبوت آیه ۴۵ آمده است: ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾

۳. شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید/ ج ۱۰/ ص ۱۴۴ نزدیک به همین مضمون را میزان الحکمة/ ج ۹/ ص ۳۴۶/ ح ۱۶۶۶۱ به نقل از کنز العمال: ۲۴۴۱ نقل کرده است.

۴. غرر الحکم/ ص ۱۱۲/ ح ۱۹۹۳. نیز میزان الحکمة/ ج ۹/ ص ۳۴۶/ ح ۱۶۶۶۴

اقسام قاریان قرآن

❦ قال الباقر عليه السلام: «قُرَاءُ الْقُرْآنِ ثَلَاثَةٌ:

رَجُلٌ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَاتَّخَذَهُ بِضَاعَةً وَاسْتَدَرَّ بِهِ الْمُلُوكَ وَاسْتَطَالَ بِهِ عَلَى النَّاسِ
وَرَجُلٌ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَحَفِظَ حُرُوفَهُ وَضَيَّعَ حُدُودَهُ وَأَقَامَهُ أَقَامَةَ الْقِدْحِ فَلَا كَثْرَ اللَّهُ
هَؤُلَاءِ مِنْ سَمَلَةِ الْقُرْآنِ

وَرَجُلٌ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَوَضَعَ دَوَاءَ الْقُرْآنِ عَلَى دَاءِ قَلْبِهِ فَاسْهَرَ بِهِ لَيْلَهُ وَأَضْمَأَ بِهِ نَهَارَهُ وَ
قَامَ بِهِ فِي مَسَاجِدِهِ وَتَجَافَى بِهِ عَنْ فِرَاشِهِ

فَبَأُولَئِكَ يَدْفَعُ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْبَلَاءَ وَبَأُولَئِكَ يُدِيلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنَ الْأَعْدَاءِ وَ
بَأُولَئِكَ يُنَزِّلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْغَيْثَ مِنَ السَّمَاءِ فَوَ اللَّهُ لَهُؤُلَاءِ فِي قُرْآنِ الْقُرْآنِ أَعَزُّ مِنَ
الْكَثِيرِ الْأَحْمَرِ»^١

١. اصول الكافي / ج ٢ / ص ٦٢٧ / باب النوادر / ح ٣٥٥٦

«قاریان قرآن سه گروه‌اند:

یکی آنکه قرآن می‌خواند و آن را سرمایه کسب خویش قرار می‌دهد و پادشاهان را با آن می‌دوشد و بر مردم فخر می‌فروشد.

و دیگر کسی است که قرآن را می‌خواند و الفاظ آن را حفظ نموده، ولی حدود آن را ضایع می‌سازد و آن را چون قدح (جام آب) نگهداری می‌کند (یعنی برای خودنمائی و هنگام سودجویی از آن منتفع گردد و در سایر اوقات پشت سر اندازد) خداوند امثال اینان را در میان قاریان زیاد نکند.

و دیگر کسی است که قرآن را می‌خواند و داروی قرآن را بر دل دردمندش می‌نهد و (برای خواندن و به کار بستن و تدبیر در معانیش) شب زنده‌داری می‌کند و روزش را با تشنگی به سر می‌آورد، و در وقت نمازهایش به آن قیام می‌نماید، و از بستر خواب به خاطر آن دوری می‌گزیند.

پس به واسطه اینهاست که خدای عزیز و جبّار بلا را دفع می‌کند، و به برکت ایشان است که خداوند شرّ دشمنان را باز می‌دارد، و به سبب آنان است که خداوند از آسمان باران می‌فرستد، پس به خدا سوگند که اینها در میان قاریان از برترین جواهرات کمیاب‌ترند».

❦ قال رسول الله ﷺ : «رُبُّ تَالِي الْقُرْآنِ وَالْقُرْآنُ يَلْعَنُهُ»^۱

«چه بسا قاری قرآنی که قرآن او را لعن می‌کند».

خاتمه

همانطور که ملاحظه فرمودید، آیات و روایات مذکور دارای پیام‌های فراوانی است. شاید بتوان اهم آنها را به این صورت جمع بندی نمود:

✓ درک قله‌های رفیع علم و فقاہت و فهم عمیق دین، تنها در پرتو کند و کاو در قرآن کریم میسر است.

✓ قرآن یعنی خواندنی؛ لذا قرائت قرآن امر مهمی است که با هیچ عذری نباید ترک شود حتی در مرض و سفر و جهاد در راه خداوند.

✓ تلاوت قرآن، تجارتی پرسود، افضل عبادات، گفتگوی با خداوند، و نزدیک شدن به مقام انبیاء الهی است.

✓ ائمه معصومین علیهم‌السلام، به قرائت قرآن کریم عشق ورزیده و با وجود قرآن، از هیچ چیز وحشت نداشتند اگرچه تمام انسانهای روی زمین بمیرند.

✓ قاری قرآن بودن، یکی از ملاکهای فرماندهی در جنگ‌های زمان رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم بوده است.

✓ هر روز باید قرآن را باز کرده و حداقل ۵۰ آیه از آن را تلاوت نماییم.

✓ یکی از شاکیان روز قیامت، مصحفی است که بر آن گرد و غبار نشسته و خوانده نشود.

✓ تلاوت قرآن را به مساجد و اماکن متبرکه محدود نکنیم، بلکه خانه‌ها و حجره‌های خویش را هم با قرائت قرآن نورانی نمائیم.

✓ قرآن را باید به صورت ترتیل قرائت نمود. یعنی با طمأنینه و آرامش و با صدای حزین و نیکو و با لحن عربی.

✓ ائمه معصومین علیهم السلام، قرآن را با صدای خوش تلاوت می نمودند و فرمودند: کسی که قرآن را با صدای خوش قرائت نکند، از ما نیست.

✓ این همه تأکید بر زیبا خواندن قرآن، به جهت تأثیرپذیری بیشتر از کتاب الهی، و توفیق خشوع و گریستن در هنگام تلاوت آن است.

✓ به هنگام قرائت قرآن باید با آن ارتباط زنده برقرار نمود. به این معنا که وقتی به آیات عذاب می رسیم طلب مغفرت نماییم و نزد آیات بهشت، طلب رحمت.

✓ زنده شدن دل های مرده، صیقل خوردن قلب های زنگار بسته، آسان شدن ترک گناه، اطمینان قلب و رفع اضطراب و وحشت، تخفیف عذاب از والدین و ... تنها بخشی از آثار عظیم تلاوت قرآن کریم است.

✓ قاریان قرآن چند دسته اند. عده ای با آن دین فروشی کرده و مشغول تجارتند؛ عده ای نیز حدود آن را ضایع می کنند. این دو دسته مشمول لعن قرآن کریم هستند.

اما در مقابل این دو دسته، گروهی هم هستند که در یافته اند که دردهای فراوانی دارند که درمان آنها تنها در قرآن حکیم است. لذا تلاوت می کنند و درمان می شوند. شاید زمزمه

عاشقانه ایشان چنین باشد که: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَ شِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَ هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿۱﴾ قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَ بِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿۱﴾

۱. سوره یونس / آیه ۵۷ و ۵۸: «ای مردم! به راستی برای شما از جانب پروردگارتان موعظه ای آمده است و شفایی برای آنچه در دل هاست و هدایت و رحمتی برای مؤمنان؛ بگو: به فضل و رحمت خدا، باید خوشحال شوند که این از آنچه می اندوزند بهتر است.»

فهرست منابع:

- ❖ قرآن کریم
- ❖ نهج البلاغه
- ❖ اصول الکافی / ثقة الاسلام کلینی / دارالکتب الاسلامیه / تهران / ۱۳۶۵
- ❖ تفسیر تسنیم / علامه جوادی آملی / مرکز نشر اسراء / قم / ۱۳۸۷
- ❖ تفسیر مجمع البیان / امین الاسلام طبرسی / انتشارات ناصرخسرو / تهران / ۱۳۷۲
- ❖ تفسیر المیزان / علامه طباطبائی، ترجمه موسوی همدانی / دفتر انتشارات اسلامی / قم / ۱۳۷۴
- ❖ جامع الاخبار / تاج الدین شعیری / انتشارات رضی / قم / ۱۳۶۳
- ❖ حوزه و روحانیت در آینه رهنمودهای مقام معظم رهبری / تنظیم و تألیف: دفتر مقام معظم رهبری / سازمان تبلیغات اسلامی / تهران / ۱۳۷۵
- ❖ الحیة / محمد رضا، محمد و علی حکیمی، ترجمه احمد آرام / دفتر نشر فرهنگ اسلامی / تهران / ۱۳۸۰
- ❖ الخصال / شیخ صدوق رحمته الله / مؤسسه انتشارات اسلامی / قم / ۱۴۰۳ قمری
- ❖ شرح نهج البلاغه / ابن ابی الحدید / کتابخانه عمومی آیت الله مرعشی نجفی رحمته الله / قم / ۱۳۳۷
- ❖ صحیفه امام / بیانات و سخنرانی های حضرت امام خمینی رحمته الله
- ❖ غررالحکم و درر الکلم / آمدی / دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم / ۱۳۶۶
- ❖ قرآن، گزیده‌ای از کلام و اندیشه امام خمینی / آینه خوش طینت / مؤسسه چاپ و نشر عروج / تهران / ۱۳۸۳
- ❖ لهوف / سید بن طاووس، ترجمه سید جواد رضوی / موعود اسلام / قم / ۱۳۸۶
- ❖ المعجم الوسیط / جمعی از مؤلفین / دارالدعوة / ترکیه / ۱۴۱۰ قمری
- ❖ میزان الحکمة / محمدی ری شهری / دارالحديث / قم / ۱۳۸۷
- ❖ وسائل الشیعه / شیخ حر عاملی / مؤسسه آل البيت لاحیاء التراث / قم / ۱۴۰۹ قمری